

ЗАКОНОТВОРЧІ ІНІЦІАТИВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ПОГЛИБЛЕННЯ МОВНО-ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Світлана Савойська

к. і. н., доцент кафедри політичних наук КНУБА

У роботі розглядаються законотвірчі ініціативи Верховної Ради України у сфері мовної політики. Автор намагається довести, що законопроекти від лівих політичних сил, які пропонують запровадити в сучасній Україні російську мову як державну під виглядом офіційної, другої державної або регіональної, поглиблюють мовно-політичні конфлікти.

Досліджувана проблема є актуальною і малодослідженою. Окремі її аспекти у своїх працях розглядали такі вчені, як В. Бушанський, В. Василенко, Ю. Гнаткевич, В. Котигоренко, І. Курас, А. Леонова, Л. Лойко, О. Майборода, В. Нагірний, Л. Нагорна, О. Рафальський, А. Фомін, Л. Шкляр, С. Штепа та ін. Використовуючи положення чинного закону “Про мови в Українській РСР” у власних інтересах, який гарантував громадянам УРСР національно-культурні права, вільний розвиток та рівноправність національних мов, депутати від лівих політичних сил, зокрема Л.М.Черновецький, В.С.Горбачов, О.О.Мороз, О.Кучеренко, О.О.Костусєв, М.Г.Баграєв, Л.Ю.Миримський, В.І.Хмельницький, В.А.Мироненко, В.І.Коновалюк, С.М.Кіяшко та ін., виступили з ініціативою запровадити в незалежній Україні російську мову як офіційну, тобто, як державну. Офіційними мовами в Україні, за їх законопроектами, зокрема – С.М.Кіяшка, є російська мова та мови національних меншин, які поряд з українською визнаються робочими мовами органів державної влади та місцевого самоврядування, що передбачає використання їх у веденні документації, діловодства, проведенні офіційних засідань та в інших сферах життєдіяльності[1].

Отже, якщо зважити, що український народ практично однаково володіє двома мовами – російською та українською, то не важко зрозуміти, що офіційною мовою в Україні стане лише російська мова, яка буде єдиною державною мовою, оскільки українська мова поряд з російською не витримає конкуренції і припинить своє існування. Як бачимо, між офіційною і державною мовами, по суті, ніякої різниці не існує. А якщо так, то подібні

законопроекти від лівих політичних сил порушують норми чинного законодавства про мови, яке хоч і створює необхідні умови для розвитку та використання мов національних меншин, але проголошує українську мову єдиною державною. Не зважаючи на те, що у чинному Законі “Про мови в Українській РСР” закладено багато протиріч, він вважається одним з самих демократичних у Європі, оскільки дозволяє використовувати поряд з державною українською мовою мови національних меншин в освіті, спорті, засобах масової інформації, торгівлі, кіномистецтві, книгодрукуванні та в інших сферах життєдіяльності[2].

Разом з тим, варто наголосити, що у жодному регіоні незалежної Української держави, крім АР Крим, не існує такої національної меншини, яка б була у більшості по відношенню до титульної нації. Російська мова у Радянському Союзі була мовою міжнаціонального спілкування, але у сучасній Українській державі вона ці повноваження втратила і набула статусу мови національної меншини. Враховуючи нищення української мови імперською і Радянською Росією та гальмування її поширення на Сході і Півдні уже незалежної держави, російська мова, як найпоширеніша та найуживаніша в Україні, не може бути ні офіційною, ні другою державною, ні регіональною, що є, по суті, одне і те саме. На цій основі виник конфлікт інтересів між законодавцями від правих і лівих політичних сил, останні з яких використовують мовну проблему у своїх особистих та політичних інтересах. Їх законодавчі ініціативи уже дійшли до абсурду: вони прирівняли російську мову до маловживаних, малопоширених та зникаючих мов, які закликає захищати та охороняти “Європейська хартія регіональних мов або мов меншин”. Тобто, законодавці від лівих політичних сил все зробили для того, аби російська мова була захищена Законом України “Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин”[3].

У зв’язку з такими законодавчими ініціативами мовний конфлікт в Україні набуває політичного забарвлення, оскільки всі вищезазначені законодавці, які намагаються надати російській мові статусу регіональної у тринадцяти областях держави, посиляються саме на цей закон. У цю справу був змушений

втрутитися Конституційний Суд, який ухвалив рішення про те, що акти органів державної влади, міністерств і відомств, місцевих органів державної влади та управління, а також інша документація в Українській незалежній державі приймаються і публікуються лише українською мовою. Більше того, суд визнав, що державною мовою в Україні в усіх сферах суспільного життя та на всій її території є українська мова, якою зобов'язав послуговуватися усіх державних чиновників та депутатів Верховної Ради [4].

Але Рішення Конституційного Суду не заспокоїло законодавців від лівих політичних сил: вони продовжують закидати Верховну Раду України законопроектами за редакцією Ю.Іоффе, Г.Дашутіна, Я.Сухого, О.А.Царьова, Є.З.Фікса, В.Д.Воюша, Н.І.Шуфрича, О.С.Єфремова, П.М.Симоненка, С.Р.Гриневецького, С.В.Ківалова, В.В.Колесніченка, які виступають з новою ініціативою: запровадити в Україні російську мову як регіональну [5; 6].

Таким чином, мовно-політичний конфлікт, що виник на законодавчому рівні між провладними та опозиційними законодавцями, продовжується і наразі в освітній, інформаційній, релігійній, діловій, політичній та інших сферах.

Список використаних джерел

1. Проект Закону України “Про мови в Україні” 13.11.98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/#sclient=psy-ab&hl=ru&site=&source=hp&q=>.
2. Закон УРСР “Про мови в Українській РСР” N 8312-11 від 28 жовтня 1989 року м. Київ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=8312-11>.
3. Закон України “Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 30, ст. 259 м. Київ, 15 травня 2003 року N 802-IV) Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://users.i.com.ua/~luzan/jazik/hartija2.htm>.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами

державної влади, місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України. – Київ, 14 грудня 1999 року. – Справа N 1-6/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v010p710-99>.

5. Проект Закону “Про мови в Україні” 1015-3 від 07.09.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=38474.

6. Проект Закону “Про засади державної мовної політики” 29.08.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_08_25/JF70100A.html.